

102. Tiistaina 25 päivänä lokakuuta 1994

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia		7) Ehdotus taimiaineistolaisiksi 3425
Vaaleja:		Hallituksen esitys n:o 169 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21
1) Tulevaisuusvaliokunnan täydennys- vaali.....	3424	8) Ehdotus laiksi asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta „
Toinen käsittely:		Hallituksen esitys n:o 212 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26
2) Ehdotus laiksi kirkkolain 20 luvun 5 §:n muuttamisesta	„	9) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien lakien muuttamisesta „
Hallituksen esitys n:o 171 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10		Hallituksen esitys n:o 206 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27
3) Ehdotus laiksi Pelastusopistosta	„	10) Ehdotus laiksi ulkoilulain muutta- misesta „
Hallituksen esitys n:o 172 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11		Hallituksen esitys n:o 130 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10
4) Ehdotus laiksi kotieläinjalostuslain muuttamisesta	„	Ensimmäinen käsittely:
Hallituksen esitys n:o 143 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18		11) Ehdotukset laeiksi Euroopan yhteis- ön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntö- öönpanosta ja Suomen kalastusvyöhyk- keestä annetun lain muuttamisesta 3426
5) Ehdotus laiksi hevostalouslain muut- tamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 167 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22
Hallituksen esitys n:o 144 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19		12) Ehdotus laiksi eläinten lääkitsemi- sestä annetun lain muuttamisesta „
6) Ehdotus laiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain muuttamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 199 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23
Hallituksen esitys n:o 146 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20		

- 13) Ehdotus laiksi kiinteistöjen kauppahintarekisteristä ja kauppahintatilastosta annetun lain muuttamisesta 3426
- Hallituksen esitys n:o 141
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24
- 14) Ehdotus laiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys n:o 166
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25
- 15) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain, kuntoutusrahalain ja sairausvakuutuslain 18 a §:n muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys n:o 207
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 28
- 16) Ehdotukset laeiksi kansanterveyslain, erikoissairaanhoidon lain ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys n:o 204
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 29
- 17) Ehdotus laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista 3427
- Hallituksen esitys n:o 81
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29
- 18) Ehdotus laiksi väliaikaisista poikkeuksista työsuojelulain 2 §:n 2 momenttiin ”
- Hallituksen esitys n:o 125
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4
- Esitellään :
- 19) Hallituksen esitys n:o 233 laiksi kielilain muuttamisesta ”
- 20) Hallituksen esitys n:o 248 saamelaisien kulttuuri- ja itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen Hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön ”
- 21) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta sekä konkurssisäännön muuttamisesta ... 3431
- 22) Hallituksen esitys n:o 253 Eläkekasassa Tuen Osuuskunta Eka-yhtymälle antaman lainan valtion takauksesta 3433
- 23) Hallituksen esitys n:o 254 laiksi keskinäisestä virka-avusta verotuksen alalla Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisien välillä sekä laiksi keskinäisestä virka-avusta eräiden saatavien, maksujen ja tulien sekä verojen perinnässä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisien välillä 3434
- 24) Hallituksen esitys n:o 256 laeiksi tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta ”
- 25) Hallituksen esitys n:o 259 laiksi sato- ja vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta ”
- 26) Hallituksen esitys n:o 260 laiksi sokeiden, kotimaisesta tarkkelys- ja tuotannosta annetun lain ja kotimaisesta öljy- ja kasvitönnöstä annetun lain muuttamisesta ”
- 27) Hallituksen esitys n:o 261 laiksi toimienpiteistä Suomen merenkulun turvaamiseksi annetun lain muuttamisesta ”
- 28) Hallituksen esitys n:o 267 laeiksi työttömyysturvain, työttömyyskassalain, työvoimapolitiikasta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta ”
- 29) Hallituksen esitys n:o 268 laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995, vuodelta 1995 perittävästä palkan- ja työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ”
- 30) Hallituksen esitys n:o 269 laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 ja työttömyysturvain väliaikaisesta muuttamisesta ”

31) Ed. Ihamäen ym. lakialoite n:o 70
kuntalaiksi..... 3437

Pöydällepanoa varten esitellään:

32) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 valtioneuvoston oikeuskanslerin virkatoimistaan ja lain noudattamista koskevista havainnoistaan vuodelta 1992 antaman kertomuksen johdosta (K 10/1993 vp)..... ”

33) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 hallituksen esityksen johdosta laiksi ennakkoperintälain 30 a §:n muuttamisesta (HE 176)..... ”

34) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä laiksi kaupunkien satamanpitoon liittyvien erioikeuksien kumoamisesta, laiksi yksityisistä yleisistä satamista ja laiksi kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista annetun lain muuttamisesta (HE 37)..... ”

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pelttari sekä edustajat Aho E., Ala-Harja, Aula, Björkenheim, Dromberg, Heikkinen, Iivari, Jurva, Järvilahti, Kankaanniemi, Karhunen, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Korva, Kääriäinen, Laaksonen, Lahtinen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Luhtanen, Moilanen, Mölsä, Nordman, Näsi, Paloheimo, Pesälä, Puhakka, Puisto, Pykäläinen, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renlund, Rossi, Rusanen, Rätty, Rönholm, Saapunki, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tiuri, Toivonen, Virrankoski, Vuoristo ja Vähäkangas.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat toinen varapuhemies Pelttari sekä edustajat Virrankoski, Näsi, Aula, Aho E., Korva, Kääriäinen ja Linnainmaa.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia edustajat E. Aho, Iivari, M. Laukkanen, Pesälä ja Rusanen sekä yksityisasioiden takia edustajat Kankaanniemi ja Laaksonen,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien takia edustajat Järvilahti ja Toivonen sekä yksityisasioiden takia ed. Koistinen,

tämän kuun 27 päivään virkatehtävien takia edustajat Ala-Harja, Heikkinen, Lahtinen, Mölsä, Nordman, Paloheimo, Rauramo, Renlund, Rossi, Rönholm, Saapunki, Suhonen, Vuoristo ja Vähäkangas,

tämän kuun 28 päivään sairauden takia ed. Puisto, virkatehtävien takia edustajat Björkenheim, Dromberg, Jurva, Kivelä, Louekoski, Luhtanen, E. Rehn, O. Rehn ja Tiuri sekä yksityisasioiden takia ed. Kohijoki sekä

tämän kuun 31 päivään virkatehtävien takia edustajat Moilanen ja Pykäläinen.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 555, 558, 559, 562, 563, 565 ja 569. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Apukan ym. välikysymys Veitsiluoto Oy:n omistusjärjestelyistä luopumisesta

Ensimmäinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Apukan ym. välikysymykseen n:o 6 Veitsiluoto Oy:n omistusjärjestelyistä luopumisesta ei ole sen allekirjoittajien lisäksi yhtynyt muita edustajia.

Kun välikysymykseen on näin ollen liittynyt kaikkiaan 27 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali**

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali. Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokunnan varajäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valituksi on tullut ehdokaslistan mukaisesti tulevaisuusvaliokuntaan varajäseneksi ed. Antvuori.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kirkkolain 20 luvun 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 10. Käsiteltävänä oleva muutos kirkkolakiin on sellaisenaan hyväksyttävä tai hylättävä. Hallintovaliokunnan ehdotettua muutoksen hyväksymistä ehdotusta sen hylkäämisestä ei valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 4 momentin mukaan voida nyt, asian toisessa käsittelyssä, tehdä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi Pelastusopistosta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 172
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—9 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi kotieläinjalostuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 143
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2, 3, 8, 10 ja 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi hevostalouslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 144
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 9, 11 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 146
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4, 7—10 ja 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus taimiaineistolaisiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 169
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—6 §, 2 luvun otsikko, 7—9 §, 3 luvun otsikko, 10—14 §, 4 luvun otsikko sekä 15—17 § ja 5 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 212
Sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiokunnan mietintö n:o 26

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—10 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden kansaneläkelaitoksen toimeenpanemien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 206
Sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiokunnan mietintö n:o 27

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystoimi- ja valtiokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 26, 30 a, 39 ja 39 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 8, 9 a, 9 b, 12, 13, 15 b, 20—22, 25 ja 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 1, 3 ja 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

viidennen lakiehdotuksen 6, 11 ja 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kuudennen lakiehdotuksen 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi ulkoilulain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 130
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 18—25 § ja 3 luvun otsikko sekä 29, 30, 30 a ja 30 b § ja 4 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotukset laeiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta ja Suomen kalastusvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 167
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 199
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi kiinteistöjen kauppahintarekisteristä ja kauppahintatilastosta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 141
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 24.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 166
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain, kuntoutusrahalain ja sairausvakuutuslain 18 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 207
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 28

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotukset laeiksi kansanterveyslain, erikoissairaanhoidon lain ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 204
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 29

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotus laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 81
Talousvaliokunnan mietintö n:o 29

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotus laiksi väliaikaisista poikkeuksista työsopimuslain 2 §:n 2 momenttiin

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 125
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Hallituksen esitys n:o 233 laiksi kielilain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Ed. Virrankoski merkitään läsnä olevaksi.

20) Hallituksen esitys n:o 248 saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen Hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Myönän, että en ole riittävän seikkaperäisesti varmaankaan ehtinyt tutustua hallituksen esitykseen saamelaisten kulttuuri-itsehallintoa koskevien säännösten ottamisesta Suomen hallitusmuotoon ja muuhun lainsäädäntöön.

Ensiksi haluan todeta sen, että tervehdin suurella ilolla tätä lakia, jossa mm. esitetään hallitusmuotoon uusi 51 a §, joka takaa sen, että saamelaisille alkuperäiskansana turvataan saamelaisen kotiseutualueella omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeva kulttuuri-itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Tässä suhteessa laki on edistysaskel, jota saamelaiset itse ovat kauan odottaneet.

Olisi ollut tietysti hienoa, jos tämä laki olisi voitu säätää viime vuonna. Viime vuosi eli vuosi 93:han oli YK:n nimeämä alkuperäiskansojen juhluvuosi. Parempi tietysti myöhään kuin ei milloinkaan, voidaan sanoa, mutta hieman myöhässä se tulee.

Kuitenkin on eräs asia, johon olen halunnut kiinnittää huomiota jo tässä vaiheessa, koska erään puutteen tässä laissa näen. Nimittäin saamelaiset ovat itse esittäneet sitä, että he haluavat ja pitävät oikeutenaan sitä, että heillä on itsemääräämisoikeus kaikissa asioissa, jotka koskevat saamelaisten kulttuuria, sosiaalista asemaa ja elinkeinoja. Nyt lakiesityksessä ei esimerkiksi puututa ollenkaan oikeuteen järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Nythän me tiedämme, että vaikka saamelaisilla on oikeus oman kielen käyttöön, viranomaisten osalta he saavat tarvittaessa jopa tulkkausapua, kuitenkin esimerkiksi tällä hetkellä vanhustenhuollon palvelujen osalta, puhumattakaan päivähoiton palvelujen osalta, he eivät ole siinä suhteessa tasavertaisessa asemassa, että lapset voisivat saada esimerkiksi päivähoitopalveluja omalla kielellä. Kuitenkin tiedämme, miten tärkeä merkitys lapsen kasvuksi esimerkiksi omalla äidinkielellä on.

Tiedän, että viime vuoden toukokuussa saamelaisvaltuuskunnan edustajat jättivät sosiaali- ja terveysministeri Huuhtaselle muistion koskien saamelaisten asemaa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valtuuskunta esitti, että ministeriö asettaisi työryhmän laatimaan kokonaisselvitystä saamelaisten tämänhetkisestä asemasta sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tekemään tästä selvityksestä johtuvat, tarpeelliseksi katsottavat ehdotukset. Valtuuskunta kiinnittää erityisesti huo-

miota siihen, miten saamelaiset voisivat vastaisuudessa itse päättää omakielisten ja omaan kulttuuriinsa pohjautuvien sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen järjestämisestä.

Vastauspuheenvuorossaan ministeri Huuhtanen ilmoitti pyrkivänsä henkilökohtaisesti myötävaikuttamaan siihen, että sosiaali- ja terveysministeriö tutkii mahdollisuutta asettaa saamelaisvaltuuskunnan ehdottama työryhmä. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että tässä asiassa ei ole edistytty eikä ilmeisesti tulla edistymäänkään ainakaan, mitä tulee sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen, koska tietyt kunnat eivät tässä suhteessa välttämättä ole tarpeeksi aktiivisia, kun ovat muutenkin taloudellisten vaikeuksien alla. Itse pitäisin erittäin tärkeänä sitä, että esimerkiksi voitaisiin löytää poikkeavia ja ehkä aivan uudenlaisia ratkaisuja ryhmäkokoihin ja palvelujärjestelmiin siten, että voitaisiin turvata niin vanhuksille kuin lapsillekin palveluja.

Arvoisa puhemies! Puhemiesneuvoston ehdotuksessa ei esitetä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnalta pyydetäisiin asian johdosta lausuntoa. Pidän tätä hyvin valitettavana. Tietysti sosiaali- ja terveysvaliokunta voi niin halutessaan tai muuten asianomainen valiokunta, joka mietinnön tekee, pyytää lausunnon. En nyt rupea äänestytymään mutta toivon, että käytäntö voisi olla se, että todella sosiaali- ja terveysvaliokunta voisi myös tässä asiassa sanoa sanansa.

Tiedän, että meillä esimerkiksi Utsjoella toimii 12-paikkainen saamenkielinen ryhmäperhepäiväkotia, jossa kaikki kolme työntekijää ainakin silloin, kun olen saanut nämä tiedot viime vuodelta, olivat saamen kielen taitoisia. Mutta esimerkiksi Enontekiöllä päivähoidon piirissä oli silloin kymmenen saamenkielistä lasta, ja kuitenkin yksikään näistä päivähoidon työntekijöistä ei osannut saamen kieltä.

On yritetty järjestää esimerkiksi perhepäivähoitoa. Esimerkiksi Sodankylän Vuotsossa on ollut kaksi perhepäivähoitajaa, joista toinen on ollut saamenkielinen. Koska hoidossa on ollut kahdeksan lasta, joista neljä saamenkielistä, niin ainakin tältä osin on ollut saamen kielelläkin päivähoitoa saatavissa.

Utsjoella kotipalvelun piirissä on saamiene tietojen mukaan noin 190 saamenkielistä vanhusta, ja siellä kotipalvelun työntekijöistä viisi osaa saamen kieltä. Laitoshoidossa on ollut kymmenen saamenkielistä vanhusta, ja heitä hoitavista työntekijöistä aika moni puhuu saamea, mutta täytyy muistaa, että Utsjoki on ainoa Suomen kunnista, jossa on saamenkielinen enemmistö.

Sen sijaan esimerkiksi Inarissa kotipalvelun piirissä on noin 150 saamenkielistä vanhusta, ja heistä huolehtivista työntekijöistä kaksi on osannut saamea. Vanhainkodissa on ollut hoidettavana 28 vanhusta, ja siellä yksi työntekijä on puhunut saamen kieltä.

Enontekiöllä, jollei tilanne ole muuttunut, on ollut tilanne, jossa vanhustenhuollon työntekijöistä ei ole yksikään puhunut saamen kieltä, kun siellä kotipalvelun piirissä on ollut 19 vanhusta ja laitoshoidossa viisi saamenkielistä vanhusta.

Näitä esimerkkejä varmaan voisin luetella enemmänkin. Tämä ei tietysti koske pelkästään Lapinkaan alueella kuntia, joissa on saamenkielistä väestöä enemmän. Se koskee myös läänin pääkaupunkia Rovaniemeä. Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymän keskussairaалassahan on varmasti myös aika ajoin useitakin saamenkielisiä potilaita. Saamiene tietojen mukaan sairaалassa on kaksi saamen kieltä taitavaa henkilöä. Sen sijaan esimerkiksi Murolan psykiatrisessa sairaалassa ei ole saamen kielen taitoisia henkilöitä eikä Rovaniemellä sijaitsevalla Lapin päihdekliniällä.

Arvoisa puhemies! En nyt luettele enää enempää näitä lukuja, mutta todellakin minusta tämä on asia, johon on syytä kiinnittää huomiota tässäkin yhteydessä. Kuten sanoin alussa, lakiesitys, joka meillä nyt on käsiteltävänä, on askel eteenpäin ja vahvistaa saamenkielisten oikeuksia ja heidän kulttuuri-itsehallintoaan mutta ei täytä tällä hetkellä kaikkia olemassa olevia puutteita, joihin mielestäni pitäisi nyt tässäkin yhteydessä kuitenkin saada korjaus aikaan.

—
Toinen varapuhemies Pelttari sekä edustajat Näsi, Aula, E. Aho, Korva ja Kääriäinen merkitään läsnä oleviksi.

—
Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Kun katsoo päivän päiväjärjestystä, voi todeta, että parin asian kohdalla vuosisadat humisevat. Päiväjärjestyksen viimeisenä asiana esitellään valiokunnan mietintö, jossa kumottaisiin Kustaa III:n yhdistys- ja vakuuskirjan eräitä säännöksiä kaupunkien porvareiden oikeuksista. (Ed. Laine: Porvareilla alkavat oikeudet olla vähissä!)—Saamelaisia koskevassa esityksessä porvareilla alkavat oikeudet olla todella vähissä, ed. Laine. Herroilta oikeudet ovat jo aikaa sitten menneet eivätkä aina välttämättä miksiäkään suureksi tappioksi.

Arvoisa puhemies! Esityksessä oikeastaan tartaan korjaavalla otteella niihin muutamaan sanaan, jotka kuningas Kustaa Vaasa lausui Tukholman linnassa, kun hän väitti, että kaikki se maa, joka ei ole jonkun yksityisen omaa, on kruunun. Tästä syntyi oikeusperinne, jonka johdosta suomalaisten ohella maassamme asuva toinen alkuperäiskansa, saamelaiset, on jatkuvasti kokenut menetyksiä. Heidän alueensa on jatkuvasti pienentynyt. Heidän luontainen elinkeinonsa on joutunut väistymään etelästä tulleen asutuksen johdosta, asutuksen, joka perustuu tähän Kustaa Vaasan, varsinaisen pihtarin ja valtion rahakirstun vahtijan majesteettiseen lausumaan, jota sitten virkamiehet, huovit ja muut nihdit rupesivat käytännössä toteuttamaan.

Tohtori Kaisa Korpiaakon väitöskirjatutkimus muutaman vuoden takaa osoitti, kuinka hataralla pohjalla oikeastaan junan tuomien oikeudet Lapissa saamelaisalueella ovat. Ruotsissa on käyty näistä asioista jopa tunturia koskeva oikeudenkäynti. Siinä saamelaisväestö hävisi asian, mutta perusteena oli se, että tunturi ei ollut saamelaisalueella. Jos se olisi ollut toisella alueella, tilanne olisi voinut olla toinen.

Arvoisa puhemies! Esitys kulttuuri-itsehallinnosta vie tietysti kehitystä myönteiseen suuntaan. Muistan, että kun muutama vuosi sitten pyöräilin Nuorgamissa ja sitten pyörämatkan jälkeen jatkoin matkaa taksillakin jonkin verran, saamelainen taksimies kertoi, että kun hän 70-luvulla kävi peruskoulua Utsjoella, lapsia kiellettiin pihalla puhumasta välitunnilla saamea keskenään. Tämä oli Suomen koululaitoksen vastaus alkuperäiskansojen elämään sillä hetkellä. (Ed. Aittoniemi: Eihän Ahvenanmaallakaan saa suomea puhua!) — Se perustuu kansainvälisiin sopimuksiin, joihin Suomi ja suomalaiset ovat sitoutuneet. Saamelaiset eivät ole koskaan sitoutuneet tähän suomalaisten asennoitumiseen.

Tietysti tällä hetkellä, kun näitä asioita pyritään ratkaisemaan, on otettava tosiasioina, että siellä on sukupolvia ja vuosisatoja vanhaa asutusta, joka ei ole saamelaista ja jolla voidaan yhtä hyvin katsoa olevan oikeuden näihin alueisiin.

Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa minusta on myönteistä, että esitys, joka nyt tulee, alkaa vihdoinkin tuoda suomalaisen päätöksenteon mukaan jotakin sivistyskansoille perinteisesti ominaista, asia, johon monet muutkin tuijottavat. Maastamme pois siirtyvä Unkarin suurlähettiläs Béla Javorszky, joka hallitsee suomea hyvin, on julkaissut Parnasso-aikakauskirjassa

kirjoituksen suomalaisten saamelaispolitiikasta, joka on meille suomalaisille aika julmaa luettavaa. Ulkopuolinen kansantieteilijä katsoo kiihkottomasti, mitä saamelaisalueella on tapahtunut, ja se ei ole kovinkaan suureksi kunniaksi suomalaiselle byrokratialle.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan perustuslakivaliokunta on usean lakiesityksen kohdalla asioita tarkastellessaan, silloin kun ne ovat vaikuttaneet saamelaisten asemaan, voinut ikäväkseen todeta, kuinka ylimielisesti maa- ja metsätalousministeriö ja sisäasiainministeriö suhtautuvat saamelaisiin. Jos ei nyt muusta olla kiinnostuneita, niin Suomi-kuvan kannalta on aivan olennainen asia, miten muu maailma näkee meidän kohtelevan yhtä hyvin pienenä vähemmistönä olevaa, mutta sellaista alkuperäiskansaa, jolla on yhtä hyvä oikeus suomalaiseen isänmaahan kuin meillä muillakin.

Arvoisa puhemies! Sen vuoksi tämä askel on mielestäni perusteltu ja hyvä. Tietysti täytyy yksityiskohdat tarkoin miettiä valiokunnassa. Tähän sisältyy eräs organisatorinen uudistus, jota erityisesti arvostan. Se on se, että saamelaisioiden hoito siirtyy sisäasiainministeriöltä oikeusministeriölle.

En mielelläni lausu kovin jyrkkiä arvioita virkakoneistosta, koska olen itsekin siihen kuulunut aikamani ja tiedän, kuinka vaikeita ja hankalia asioita joudutaan joskus hoitamaan. Täytyy sanoa, että ne virkamiehet, jotka ovat saamelaisasioita tähän mennessä hoitaneet ministeriön hallinnossa, eivät ole hoitaneet niitä tavalla, joka olisi kunniaksi suomalaiselle yhteiskunnalle ja niille velvoitteille, joita meillä suomalaisina on. Valitettavasti tämä on ollut mahdollista vain sen vuoksi, että näillä virkamiehillä ei ole ollut ministeritason kunnollista ohjausta. Selvästikin maa- ja metsätalousministeriössä ja sisäasiainministeriössä ministereinä on ollut sellaisia luppakorvia, jotka ovat sallineet yhden suomalaisen alkuperäiskansan syrjinnän hyvin pahalla tavalla. Nyt kaikeksi onneksi tähän tulee ainakin hallinnollisessa mielessä muutoksen mahdollisuus.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen asiasta täsmälleen samaa mieltä, en tosin niin syvällisesti kuin ed. Nikula. Mutta kun täältä huusin välihuudon, mikä on täällä sallittua, ja vertasin suomen kielen asemaa Ahvenanmaalla, niin hän sanoi, että tilanne on sellainen, että se on kansainvälisellä sopimuksella vahvistettu. Ei kansainvälisellä sopimuksella ole Ahvenanmaalla vahvistettu, että jos joku pu-

huu suomen kieltä kadulla — tilanne ei juuri tänä päivänä enää ole se, mutta aivan lähimenneisyydessä — niin heitetään kivellä päähän. Ei selaista ole missään kansainvälisessä sopimuksessa sovittu, että kielellisesti suomalaisia sorretaan vielä tänäkin päivänä Ahvenanmaalla.

Saamelaisten osalta olen täsmälleen samaa mieltä, mutta ei luoda väärinkäsityksiä, on olemassa muitakin ristiriitoja suomalaisessa yhteiskunnassa kuin pelkästään saamelaisten kielikysymykset.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen 50-luvulta lähtien kulkenut Ahvenanmaalla ja puhunut suomea joskus aika kovaakin, eikä ole lentänyt kiveä päähän. Jos nyt sattumalta jollekin lentää, niin se ei johdu Ahvenanmaan viranomaisista, vaan siitä, että siellä on kielellistä kahnausta.

Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on loistava väittelijä ja löytää hyviä argumentteja. Tällä kertaa hän ei yllätyksekseni kyllä löytänyt niin hyvää argumenttia. Ei voida perustella jonkun huonoa asemaa sillä, että jossain muuallakin menee huonohkosti. Kyllä meidän täytyy korjata epäkohtia, kun niitä tulee vastaan. Yksi kerrallaan silmien tasalla vastaan tulijoita katsoen, ed. Aittoniemi.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Jos ed. Aittoniemi pelkää kiviä Ahvenanmaalla, niin se varmasti johtuu siitä, että hän aikanaan täällä ehdotti, että Ahvenanmaa pitäisi siirtää Atlantille. Siitä huolimatta toivon, etteivät kivitä ed. Aittoniemeä, koska ei se ole oikea tapa.

Edustajat Outi Ojala ja Paavo Nikula käyttivät mielestäni hyvät puheenvuorot. Olen samaa mieltä näissä puheenvuoroissa esitetyn kanssa. Haluan ikään kuin täydennyksenä todeta, että eduskunnan työjärjestykseen otetulla säännöksellä saamelaisten oikeus tulla kuulluiksi eduskunnassa on turvattu. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityisesti huomiota siihen, että valmisteluvaiheessa näin ei ole tapahtunut, ja osoitteena on valitettavasti usein ollut juuri maa- ja metsätalousministeriö. Toivon, että siellä nyt luetaan mm. se, mitä hallituksen esityksen perusteluissa sivuilla 5—6 lausutaan.

Rouva puhemies! Haluan vielä todeta, että kun välihuutona leikkilisesti sanoin, että kyllä porvaritkin tarvitsevat oikeuksia, niin minä kyllä ymmärsin, että ed. Paavo Nikula puhui porvariston etuoikeuksien kumoamisesta, ja sitä minäkin todella kannatan.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Minunkin mielestäni tämä ehdotus on hyvin tervetullut ja jopa historiallinen. Sivistysvaliokunta edellytti kulttuuripoliittisesta selonteostaan antamassa mietinnössä, että saamelaisten asema turvataan nimenomaan kulttuuri-itsehallinnon kautta.

Eduskunnassahan on vireillä myös muita tämän suuntaisia uudistuksia. Perusoikeusuudistukseen liittyy saamelaisten oikeuksia koskeva pykälä. Samoin on vireillä koululainsäädännön muutos niin, että saamen kielen opetusta voidaan kouluissa antaa myös muulla kuin saamelaisten kotiseutualueella. Näiden lakien hyväksymisen jälkeen mielestäni saamelaisten lainsäädännöllinen asema on varsin hyvin turvattu.

Olen lappilaisena kansanedustajana iloinen siitä, että se on tapahtunut nimenomaan tämän eduskunnan aikana. Kuitenkin on selvää, että pelkällä lainsäädännöllä näitä asioita ei viedä eteenpäin. Lain perusteluissa hallitus on itsekin tunnustanut, että mm. saamelaisvaltuuskunnalle osoitetut määrärahat ovat tällä hetkellä aivan riittämättömät niiden tehtävien hoitamiseen, joita myös tämä laki edellyttää. Vetoan nyt valiokuntaan, joka tätä asiaa alkaa käsitellä, että se myös kiinnittäisi huomiota asian tähän puoleen. Muun muassa oppimateriaalituotannon varat ovat nekin riittämättömät, vaikka on todettava, että saamenkielinen opetus on viime vuosien aikana moninkertaistunut ja saamelaisten itsetunto ja oma identiteetti on huomattavasti vahvistunut.

Toivon, että myös tämän lain käsittelyprosessi edistää asiantuntemusta eduskunnassa saamelaisten asioista. Kun käsiteltiin saamelaisten edustusta Pohjoismaiden neuvostossa, mielestäni siinä yhteydessä tuli esille näkemyksiä, jotka osoittivat, ettei ymmärretty saamelaisten asemaa alkuperäiskansana, vaan pidettiin heitä ylipäänsä vähemmistönä. Minun mielestäni olisi ollut parempi, että heille olisi Pohjoismaiden neuvostossakin annettu vakainainen asema eikä vain tarkkailija-asemaa. Toivottavasti tämä asia edistää nyt sitä.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ed. Aulan kanssa täsmälleen samaa mieltä, mitä tulee saamelaisten asemaan Pohjoismaiden neuvostossa, koska itsekin äänestin sen puolesta, että he olisivat saaneet samanlaisen aseman kuin on Ahvenanmaan ja Färsaarien ja Grönlannin edustajilla, mutta näinhän ei käynyt. Eniten sitä vastustivat suomalaiset kokoomuslaiset muiden porvareiden kanssa Pohjois-

maiden neuvostossa. Ed. Aula ei muistaakseni ollut enää paikalla, kun äänestimme, mutta tiedän, että hän on asiaa kannattanut ja teki sen suuntaisen esityksen Pohjoismaiden neuvostossa.

Mutta ed. Aulalle toteaisin vielä, että se, mikä tässä jää puuttumaan uudistuksien jälkeen, on juuri se, että palveluihin, nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ei kiinnitetä riittävästi huomiota. Jos ajatellaan esimerkiksi vanhuksia vanhainkodeissa tai vastaavissa, niin kylä he ovat aika turvattomia, jos heillä ei ole oikeutta käyttää omaa äidinkieltään tai he eivät voi keskustella omalla äidinkielellään. Meillä on paljon saamelaisvanhuksia, joiden suomen kielen taito ei ole riittävä. Kyllä minusta aivan vastaavanlainen oikeus pitäisi olla myös lapsilla, että he lasten päivähoitossa ja muissa palveluissa voisivat saada palveluja omalla äidinkielellään. Toivon, että tältä osin saamme muutoksen eduskunnassa vielä aikaan.

Ed. Linnainmaa merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen palvelujen saamisesta omalla kielellä aivan samaa mieltä ed. O. Ojalan kanssa. Tässäkin lainsäädännöllinen perusta on aivan selvä. Jo kielilain mukaan saamelaisilla tulee olla oikeus saada palveluja viranomaisissa, kunnallisissa palveluissa, omalla kielellään, mutta tämä lain pykälä ei tällä hetkellä toteudu. Yksi pääsyy siihen on, että ei ole tarpeeksi rahaa tarjota mm. tulkkipalveluja ja kouluttaa viranomaisia oppimaan saamen kieltä.

Tämän lain hyväksymisen kautta toivon, että edistyy saamelaisten aseman kokonaisvaltainen käsittely myös eduskunnassa ja hallituksessa, koska vain sitä kautta nämä asiat voidaan saada parannettua. Tähän saakka käsittely on ollut irrallista ja vähän sattumanvaraista. Jotkut valiokunnat käsittelevät ja perehtyvät hyvin asiaan, jotkut eivät ollenkaan.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä sen verran, että saamen kielilakia koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan saamelaisten oikeus käyttää saamen kieltä viranomaisissa koskee hallintoasiain suullista ja kirjallista käsittelyä kuten asiakirjojen esittämistä viranomaisille. Tämä rajausero merkitsee sitä, että valtaosa palveluista mm. sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa ja samoin hoito-

työlaitoksissa jää tämän kielilain soveltamisen ulkopuolelle. Lasten päivähoito on kielilain 28 §:ssä nimenomaisesti rajattu tämän lain soveltamisen ulkopuolelle.

Ed. H a s s i : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä niiden puheenvuorojen kanssa, joita on käytetty saamelaisten oikeudesta saada palveluja ja toimia omalla äidinkielellään. Toteaisin tähän lisäyksenä sen, että niissä valiokunnissa, joissa istun, liikennevaliokunnassa ja lakivaliokunnassa, olen huomannut useita lakiehdotuksia, joissa jossakin pykälässä viitataan Suomen kaksikielisyteen ja pyritään turvaamaan myös ruotsinkielisen väestön oikeus toimia ja saada palveluja äidinkielellään sen asian kohdalta, mitä kyseinen laki käsittelee. Kaikissa näissä kohdissa, joita olen huomannut, olen ehdottanut, että muotoilu muutettaisiin sellaiseksi, että siinä otettaisiin huomioon myös saamen kieli suomalaisena alkuperäiskielenä. Tämä vain vinkiksi ministeriöille, että kun laeissa on kieliolosuhteisiin viittaavia kohtia, johdonmukaisesti pitäisi pyrkiä muistamaan myös saamelaisten asema.

Toinen asia, jossa toivoisin Suomen skarppaavan, on saamelaisten edustus Pohjoismaiden neuvostossa. Siitähän kiisteltiin ja äänestettiin viime keväänä Tukholman Pohjoismaiden neuvoston istunnossa. Perusteluna sille, ettei saamelaisille annettu täysjäsenyyttä, siis oikeutta nimittää äänivaltaista edustajaa Pohjoismaiden neuvostoon, oli se, että saamelaisilla ei ole itsehallintoaluetta, kuten Grönlannilla, Färösaarilla ja Ahvenanmaalla, joilla täysivaltaisen edustajan nimitysoikeus on. Mielestäni tämä on aika kiero, koska se, että saamelaisilla ei ole itsehallintoa, taas on kiinni Suomen, Ruotsin ja Norjan valtioiden politiikasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

21) Hallituksen esitys n:o 249 laeiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta sekä konkurssisäännön muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lehtinen: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä on nyt hallituksen esitys n:o 249 eduskunnalle laiksi konkurssipesän hallinnon valvonnasta sekä konkurssisäännön muuttamisesta. Tämä lakiesitys on erittäin tervetullut. Eduskunnassa on näiden lamavuosien aikana pohdittu useaan kertaan sitä, miten talousrikollisuutta voitaisiin vähentää, miten valvontaa tehostaa ja miten yhä useampi saada myös edesvaatukseen toiminnoistansa. Tässä mielessä konkursseihin liittyvillä erilaisilla väärinkäytöksillä on ollut varsin merkittäviäkin taloudellisia ulottuvuuksia. Sen vuoksi on hyvä, että nyt konkurssilainsäädäntöön puututaan.

Esimerkiksi konkurssipesän hoidon pitkittäminen ja pesään kuuluvan varallisuuden alihintainen myynti ovat omiaan aiheuttamaan häiriötä paitsi velkojille myös muille yrityksille ja muille yrityksen kanssa yhteydessä olleille toimijoille. On ollut näyttöä siitä, että kun on ruvettu tutkimaan niin sanottuja rauenneita konkurssesja, niiden takaa on useinkin löytynyt myös taloudellisia väärinkäytöksiä ja henkilökohtaista taloudellista edun saantia.

Erityisen merkitykselliseksi tämä on tullut nyt 90-luvulla, koska konkurssien määrä on huomattavasti lisääntynyt. Vuonna 1991 hakemuksia tehtiin lähes 3 600 ja vuonna 92 yli 7 300 eli noin viisi kertaa enemmän kuin kymmenen vuotta aikaisemmin, kuten hallituksen esityksessä todetaan.

Osa konkurssihakemuksista on peruutettu tai jää silleensä. Konkurssista raukeaa osa varojen vähäisyyden vuoksi. Varojen vähäisyyden vuoksi rauenneita konkurssesja on ollut jopa kolmannes. Niiden tutkimiseen ei ole sitten kovinkaan paljon laitettu resursseja, koska kenelläkään ei ole ollut kiinnostusta niin sanotusta tyhjistä pesästä. Kuitenkin silloin, kun näitä on ruvettu varsinaisista muista syistä tutkimaan, on käynyt ilmi, että tyhjiin pesiin liittyy aika useinkin epäselvyyksiä.

Tämän vuoksi on mielestäni erittäin hyvä ja tarpeellista, että tämän esityksen mukaan oikeusministeriön yhteyteen tulisi erityisviranomainen eli konkurssiasiamies. Hänen tehtävänään olisi seurata konkurssipesien toimintaa sekä aloittein, neuvoin ja ohjein edistää ja kehittää hyvää pesänhoitotapaa. Tässähän Suomessa on oltu aika retuperällä ja jälkijunassa.

Oleellista on myös se, että samassa yhteydessä voidaan ryhtyä tarpeellisiin toimiin tietoon

saatujen laiminlyöntien ja väärinkäytösten sekä oikeusvaativien seikkojen vuoksi. Tähän liittyy se, että konkurssiasiamiehellä on laaja tiedonsaantioikeus. Oleellista on myös mielestäni se, että konkurssiasiamiehen määräyksestä voitaisiin suorittaa velallisen tai konkurssipesän hallinnon tilien ja toiminnan erityistarkastus, ja erityistarkastus on mahdollista suorittaa, vaikka konkurssi on rauennut varojen puuttumisen vuoksi.

Uskon, että tämä hallituksen lakiesitys tulee osaltaan lisäämään luottamusta siihen, että talousrikollisuuteen halutaan tarttua pontevasti. Nähdään, että sillä on yhteiskunnallisesti paitsi taloudellista myös moraalista merkitystä. Samassa yhteydessä on tietysti todettava, kuten hallituksen esityksessä sivulla 6 todetaan, että on edelleenkin tarvetta kehittää toimintaohjeita mm. pesänhoitajien esteellisyydestä, pesänhallinnon kirjanpidosta ja tilien tarkastamisesta sekä konkurssipesän omaisuuden realisoinnista.

Mielestäni on varsin omituista, että voidaan jopa näinkin julkisesti joutua toteamaan, että kehitystyö ei ole ollut mitenkään vireillä eikä se kuulu myöskään minkään viranomaisen tai muun toimielimen tehtäviin. Näiden vuoksi konkurssisääntö on tarkoitus uusien kokonaisuudessaan lähivuosina. Tästä voisi tehdä sen johtopäätöksen, että hieman nopeamminkin tässä asiassa oltaisiin voitu toimia. Nyt me olemme taas tulossa siinä mielessä jälkijunassa, että konkurssien määrä on jälleen kääntynyt laskuun, ja ilmeisesti menneen talven lumien alle on kuitenkin hautautunut jo jonkinlainen kasa sellaisiakin tapauksia, jotka olisi voitu tämän uuden hallituksen esityksen avulla sen voimassa ollessa selvittää.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Lehtisen viime toteamus pitää todella paikkansa: Suomessa ei ole ollut virallista selvitystä. Vuodesta 92 verosaatavien etuoikeusasema heikkeni olennaisesti. Verohallinnon juristeilla ei ole ollut intressiä kaivella pesiä, varsinkaan varattomina raukeavia pesiä. Edelleen palkkasaatavien etuoikeutta on heikennetty, ja myös palkkaturvalakimiesten intressi penkoa pesiä on poistunut. Tietysti työmääräkin on ollut aika valtava näinä aikoina.

Tässä hallituksen esitys on oikeansuuntainen, mutta pahasti jälkijunassa. Se olisi viimeistään 92 pitänyt tehdä, kun verohallinnon mahdollisuudet puuttua konkurssipesiin ja niiden selvityksiin olennaisesti vähenivät. Toivotaan, että tämän kautta lopulta saataisiin vähän tiukempi ote kon-

kurssipesien valvontaan, mutta riittävä keino tämäkään ei ole. Pitäisi myös itse substanssilainsäädäntöön, konkurssisääntöön, tehdä lopultaikin modernisoiva uudistus.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Lehtinen sanoi, että konkurssit ovat vähentyneet. Se on varmaan ihan totta, sillä kaikki ovat tehneet kertaalleen konkurssin, niin eivät ne paljon enää ole lisääntyneet.

Mitä tulee tähän lakiin, niin tämä ei kovinkaan paljon estä ennaltaehkäisevästi konkurssirikollisuutta. Kysymys on lähinnä konkurssihallinnon aikaisen tapahtumasarjan ja toiminnan valvomisesta. Pidän tätä lakia siinä mielessä tärkeänä. Olen esimerkiksi itse useita kertoja eri tavoin puuttunut tähän asiaan, mikä tarkoittaa juuri konkurssihallinnon aikaisten toimien valvomista. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ne kohtuuttomuudet, jotka ovat pesänhoitajien palkkioissa, tulevat myös minun käsitykseni mukaan jossakin määrin lain valvonnan piiriin ja yleensä toiminta konkurssihallinnon aikana.

Nykyisinhän konkurssipesät ovat asianajajien kalastuskohteita. Niitä hoidellaan niin kauan kunnes viimeinen markkakin on sieltä saatu omiin kustannuksiin ja omiin pesänhoitajapalkkioihin, ja sen jälkeen se sitten lasketaan menemään tavalla tai toisella. Tämä on suuri ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Ei jää julkiselle eikä yksityiselle sektorille mitään saatavaa, koska konkurssihallinto vetää valtavat potit, sen tietää jokainen.

Olisin sitä mieltä, että tämän lain käsittelyn yhteydessä, kun sitä aikanaan toteutetaan, juuri tähän puoleen kiinnitettäisiin erityisesti huomiota: konkurssihallinnon toimiin ja konkurssipesiä hoitavien tietynasteiseen epärehellisyyteen.

Ed. Lehtinen: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä lakiesityksessä tulee erityisviranomaisen eli konkurssiasiamies, niin uskon, että tällä on myös ennaltaehkäisevää vaikutusta, nimienomaan ennen kaikkea konkurssihallinnossa. Kyllähän Suomessa on muutenkin paljon sellaista lainsäädäntöä, joka on säädetty sen vuoksi, että sillä on ajateltu olevan ennaltaehkäisevä vaikutus. Ja ennaltaehkäisevässä vaikutuksessa tulossa olevan rangaistuksen lisäksi on oleellista myös se, että väärinkäytöksestä tai vääristä toimenpiteistä jää kiinni. Konkurssiasiamiehen saaminen Suomeen virallisesti tulee takaamaan sitä, että valvonta tulee tehostu-

maan ja kiinnijäämisriski suurenemaan. Sitä kautta uskon, että se tulee vaikuttamaan myös myönteisesti siihen, että nämä tapaukset vähenevät.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

22) Hallituksen esitys n:o 253 Eläkekassa Tuen Osuuskunta Eka-yhtymälle antaman lainan valtion takauksesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Eläke-Kansassa todettiin hiljattain 800 miljoonan markan vajaukset eläkevastuiden hoitamisessa. Tässä on nyt hiukan erilaisesta asiasta kysymys. Tässä valtio tukee Eläkekassa Tuen vastuuvajauksen vakauttamista, mutta siinäkin on kysymys yli 140 miljoonan markan vajauksesta. Kaikki nämä aikanaan asettavat riskin eläkeläisten mahdollisuuksille saada eläkettä, siis sitä, että pystytään maksamaan ne eläkkeet, jotka on lakimääräisesti ihmisille sovittu maksettavaksi.

Eläke-Kansa, nyt tämä, ja kauhulla odottelen aikaa, jolloin muiden vielä suurempien eläkevakuutusyhtiöiden vajauksia ryhdytään tarkistamaan ja selvittämään. Myös nämä muut eläkevakuutusyhtiöt ovat antaneet TEL-lainoja yrityksille TEL-maksujen takaisinlainauksen kautta ilman minkäänlaisia vakuuksia. Sielläkin mm. Ilmarisella on varmasti, näin uskoisin, suuriakin vajauksia, mutta niitä ei ole tuotu vielä esille. Kunhan odotellaan, niin saattaa olla, että tulee vielä lisää vajauksia esille, ja silloin todella puhutaan suomalaisen eläkejärjestelmän järkkymisestä. Tämä 140 miljoonaa markkaa on sellaisenaan pieni asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

23) Hallituksen esitys n:o 254 laiksi keskinäisestä virka-avusta verotuksen alalla Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä laiksi keskinäisestä virka-avusta eräiden saatavien, maksujen ja tullien sekä verojen perinnässä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä

24) Hallituksen esitys n:o 256 laeiksi tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

25) Hallituksen esitys n:o 259 laiksi satovahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta

26) Hallituksen esitys n:o 260 laiksi sokerilain, kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain ja kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain muuttamisesta

liikennevaliokuntaan:

27) Hallituksen esitys n:o 261 laiksi toimenpiteistä Suomen merenkulun turvaamiseksi annetun lain muuttamisesta

28) Hallituksen esitys n:o 267 laeiksi työttömyys-turvalain, työttömyyskassalain, työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys n:o 267 lähtee siitä, että myös yrittäjille tulisi esityksen mukaan jatkossa oikeus sekä peruspäivärahaan että ansioon suhteutettuun päivärahaan. Siis on kyseessä tämän hallituksen aikana harvinainen uudistus, jossa joku ryhmä tu-

lee saamaan parempia etuuksia kuin on aikaisemmin saanut. Yrittäjän osalta puutteita työttömyysturvassa on kiistatta ollut, ja varmasti on syytä lähteä niitä parantamaan.

Esityksen perusteluissa kuitenkin todetaan mm. se, että tämän esityksen tarkoituksena onkin, ehkä ei niinkään itse asiassa työttömäksi jäävien yrittäjien työttömyysturvasta huolehtiminen kuin se, että madalletaan kynnystä ryhtyä yrittäjäksi. Tässä suhteessa tietysti Suomessa on moniin muihin maihin nähden verrattain vähän nimenomaan pienyrityksiä, ja tässä suhteessa tämä laki saattaa kyllä edesauttaa tilannetta.

Täällä on kuitenkin kovin vähäisiä kustannuksia arvioitu tulevan tämän lain myötä. Ne varmaan selvinnevät valiokunnassa tarkemmin. Mutta todellisuudessa nämä kustannukset näkyvät vasta vuonna 97. Eli kun tässä nyt nimenomaan tämä työssäoloehto yrittäjien kohdalla tulee suhteellisen pitkäksi, todelliset kustannukset saattavat kyllä olla huomattavasti korkeammat.

Olisin kuitenkin odottanut, että tässä yhteydessä, jos nyt katsotaan, että uudistuksiin on varaa, olisi myös lähdetty muuttamaan peruspäivärahan saantiehtoja siten, että puolison tulot palkansaajien, siis normaalien palkkatyössä käyvien, osalta ja työttömäksi jääneiden osalta eivät olisi sellaiset kuin ne tällä hetkellä ovat. Nythän puolisollla on elatusvelvollisuus, ja alle 9 000 markan tulojen osalta, jos aviopuoliso on työssä, toinen puoliso ei saa edes peruspäivärahaa, vaikka olisi kuinka suuret lainamenot tms.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

29) Hallituksen esitys n:o 268 laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995, vuodelta 1995 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

30) Hallituksen esitys n:o 269 laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995 ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Saario: Arvoisa rouva puhemies! Itsepintaisuutta on monenlaista. Hallituksen itsepintaisuus on itsepäisyyttä idioottimaisuuteen saakka.

Vaikka hyvässä tarkoituksessa on epäilemättä aikanaan laadittu laki niin sanotusta lomautuslakista tarkoituksena estää spekuloiava lomautaminen, on tämä laki nyt muutaman vuoden käytössä ollessaan osoittautunut täysin eri tyyppiseksi. Sen vaikutukset ovat olleet erilaiset kuin mitä on kirjoituspöydällä suunniteltu. Tämä on johtanut irtisanomisten yleistymiseen, yritysten työhönottokynnyksen nousemiseen ja lomautusten kohdistumiseen aina samoihin henkilöihin. Järjestely, joka on kohdistunut ensi sijassa työvaltaisiin yrityksiin, on kyllä ollut täysin ristiriitainen sen tarkoituksen kanssa, kun on laajasti hyväksytty ajatus siitä, että työttömyyden torjumiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen.

Kun jopa LTK:n piirissä, joka on ollut eräs keskeisiä tämän lain synnyttäjiä, on alettu ymmärtää, että tämä laki ei kerta kaikkiaan elävissä elämässä toimi vaan toimii mieluummin kuin sairaalabakteeri, olisi kyllä korkea aika, että hallitus olisi ymmärtänyt, että tällä tavalla kysymystä ei pitäisi ratkaista. Kun tämä tulee eduskunnassa törmäämään lain hylkäämistä tarkoittavaan lakialoitteeseen, toivon, että eduskunnan täysistunnossa aikanaan ratkaisu saa esittämäni muodon.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että olen ed. Saarion kanssa kyllä täsmälleen samaa mieltä. Harvoin olemme niin yksimielisiä tässä salissa kuin tämän asian osalta olemme olleet aikaisemmissa vaiheissa ja olemme varmasti nytkin.

Täytyy sanoa, että tämän hallituksen eräät ministerit, ja ilmeisesti ministeri Viinanen erityisesti, todella osoittavat en sanoisi ihailtavaa mutta todella perin pohjaista sinnikkyyttä tai jääräpäisyyttä. Kaikista niistä huonoista kokemuksista huolimatta, mihin ed. Saario viittasi, aiotaan edelleenkin pysyttää nämä järjettömät lait voimassa ja tällä tavoin itse asiassa vahingoittaa suomalaista yritystoimintaa tässä maassa. On minusta merkillistä, että kun pitäisi kaikin tavoin pyrkiä säätämään sellaisia lakeja,

jotka edesauttaisivat toimeliaisuutta ja yritystoimintaa tässä maassa, tämä hallitus tekee päinvastoin.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Edustajat Saario ja O. Ojala olivat poimineet arvosteluja eduskunnan sosiaalivaliokunnan mietinnöstä, ja aivan kieltämättä tosiasia on, että tällä esityksellä on haittavaikutuksia. Sillä on kuitenkin kahdella tavalla kääntöpuoli eli se, että kiistämättä myös lomautuksia on käytetty väärin. Toinen asia on se, että tätä on ajettu ison paketin kokonaisuutena. Olen samaa mieltä, että tällaista lakia ei olisi pitänyt tässä muodossa säätää, vaan se olisi pitänyt säätää toisessa muodossa.

Siinä täytyy kyllä ihmetellä ed. Saariota, kun hän itsepäisyydestä syytti esityksen ajajia. Ed. Saarion ja muutamien muiden itsepäisyys esti sen, että viime kesäksi näitä haittavaikutuksia olisi lomautusten osalta lievennetty. Minusta sen tyyppinen esiintyminen ei kyllä kovin vastuullista ole, koska pahimmat epäkohdat olisi voitu jo tässä lomautusasiassa poistaa.

Ed. Kaarilahti: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn edustajien Saario ja O. Ojala näkemyksiin lain sisällöstä. Tätä lakia ei olisi koskaan konsanaan pitänyt säätää. Haluaisin kuitenkin eräästä seikasta muistuttaa tässä yhteydessä, koska ed. O. Ojala syytti ministereitä tästä asiasta. Kyllä kun palautetaan lain historiikka mieleen, tämä oli työmarkkinajärjestöjen kompromissin tulos, jonka seurauksena eduskunta hallituksen toimesta yritettiin pakottaa tämä nielämään ed. Saarion voimakkaasta vastustuksesta huolimatta, kuten eräiden muidenkin edustajien.

Siihen, mitä ed. Kemppainen otti esiin, totean, että kyllähän itse asiassa eräät kansanedustajat täällä voimakkaasti koettivat saada hallitusta vetämään koko lakiesityksensä pois, mutta siinä suhteessa ministerit olivat jääräpäisiä.

Ed. Savola: Arvoisa puhemies! Varmasti on niin kuin ed. Kemppainen sanoi, että lomautuksissa on ollut myös väärinkäytöksiä. Mutta toimenpiteet, jotka tämän lain kautta on saatu aikaan, ovat nimenomaan olleet kielteisiä vaikutuksiltaan niille, joiden pitäisi meillä työllistää, eli pienelle ja keskisuurelle yritystoiminnalle. Tässä mielessä minun ajatukseni kulkee hyvin samoja latuja kuin ed. Saarion ja muiden edellä olleiden puhujien ed. Kemppaista lukuun ottamatta.

Laki, niin ilmeisesti tausta-ajatuksiltaan hyvä kuin se on ollutkin, on syntyessään ollut jo torso, koska sen vaikutukset ovat käytännössä osoitautuneet täysin päinvastaisiksi.

Ed. O. Oja : Arvoisa puhemies! Vielä sen verran toteaisin ed. Kaarilahdelle, että näinhän sitä voidaan sitten sanoa muodollisesti, että työmarkkinaratkaisussa tämä tuli esille, mutta ei vähän työmarkkinajärjestöt olisi tätä koskaan itse keksineet, vaan kyllä tämän juuret juontavat tämän hallituksen säästöintoihuun ja myöskin väärään intoiluun silloin, kun halutaan epäkohtia saada kuriin. Ei se nyt paljon auta, että juostaan jänistä pakoon ja tulee susi vastaan. Niinhän tässä on käynyt. Väärinkäytöksiä, jotka ovat valitettavia, on, mutta sitten kun säädetään lakeja, joilla liioitellaan kuitenkin suhteellisen vähäisiä väärinkäytöksiä, tilanne ajautuu vielä pahemmaksi.

Kyllä minä, vaikka tämän lakiesityksen allekirjoittajan on ministeri Huuhtanen, erinomaisen hyvin muistan sen ministeri Viinasen kädenväännön täällä. Tästä hän oli todella hänelle tullut varsinainen arvovaltakysymys. Vaikka kuinka politiikassa on vaikeaa myöntää virheitä, ainakin nyt toivoisi, että tässä yhteydessä myönnettäisiin. Olkoon laki ollut hyvää tarkoittava ja epäkohtia korjaava, mutta viimeistään tässä vaiheessa pitäisi myöntää, että tämä laki on susi.

Ed. Saario : Arvoisa rouva puhemies! Neuvotteluissa, joissa tämä aikanaan tuotiin esille, asetettiin eräitä vaihtoehtoja niin sanottujen spekulatiivisten lomautusten estämiseksi. On sanottava, että idea siinä vaiheessa ei tullut hallitukselta, vaan nimenomaan LTK:n piirissä nähtiin, että tämä olisi saattanut olla kipeistä esityksistä vähiten haittoja aiheuttava. Mutta sitten arki on osoittanut, että tämä on toiminut mahdottomalla tavalla. Siksi olisi tietysti erinomaisen luonnollista, että hallitus olisi tehnyt johtopäätökset ja peruuttanut esityksen.

Se, että viime keväänä asia peruuntui, johtui yksinkertaisesti vain siitä, että hylkäävä lakiesitykseni täällä olisi epäilemättä saanut enemmistön ja hallituksen oli tässä asiassa vetäydyttävä. Minusta hallitus olisi toiminut tavattoman tylikkäällä tavalla, jos se ei olisi jatkanut tätä kilpailua, koska tähän alkaa vaikuttaa kaikelta muulta kuin asian hoitamiselta. Tässä on ihan ilmiselviä ambitioasioita, jotka valitettavasti johtavat siihen, että perusasia unohtuu.

Jos tästä, rouva puhemies, aiheutuu jotakin kustannuslisiä, me yrittäjät olemme valmiit kyllä kattamaan ne esimerkiksi kollektiivisella työttömyysvakuutuksen nostamisella, joka on 0,1 prosenttia. Se kelpaa meille paljon paremmin kuin tällainen järjestelmä, joka on kuin lauta kantajan olalla: aina kun jonnekin käännytään, se osuu johonkin.

Ed. Rimm : Rouva puhemies! Kun aikanaan tämä lakiesitys oli käsittelyssä eduskunnassa, niin silloin jo todettiin, että siinä tulee olemaan erittäin suuria haitallisia vaikutuksia. Kuten täällä ed. Saario jo aiemmin totesi, laki on todella toiminut itseään vastaan ja ennen kaikkea yrittäjiä ja myös työntekijöitä vastaan.

Työnantajilta on viety mahdollisuus harjoittaa joustavaa henkilöstöpolitiikkaa, ja työntekijöistä, niille, jotka joutuvat lomautetuiksi, lomautuksen kohde on aina se yksi ja sama henkilö. Työntekijöiltä vietiin tällä lailla myös mahdollisuudet solidaariseen joustavuuteen työpaikoilla. Sanotaan, että jos tilapäistä työn vähyyttä esimerkiksi oli, joustavasti porukassa katsottiin yhdessä työnantajan kanssa, kuinka lomautuksia voitaisiin hoitaa.

On todella käsittämätöntä jääräpäisyyttä hallitukselta, että vieläkin tämä laki aiotaan viedä lävitse eikä todella kuunnella niitä asiantuntijoita, työnantajia ja työntekijöitä työpaikoilla, joita tämä asia koskee.

Ed. Kemppainen : Arvoisa puhemies! Ed. Saario jo korjasi ed. O. Ojalan väitteen, että tätä olisi ajettu säästölakina. Tätä oli nimenomaan ajettu sillä, että spekulatiivisia lomautuksia olisi vähennetty. Mutta siinä on toki ongelmia.

Minusta ed. Savela antoi allekirjoittaneen puheenvuorosta väärän kuvan. Minä olen kyllä tässä muodossa pyrkinyt tätä hyvin voimakkaasti muuttamaan, mutta kyllä minun täytyy sanoa, että minulle oli traumaattinen kokemus, kun tätä lakia yritettiin viimeksi eduskunnassa muuttaa. Siinä käveli esimerkiksi kokoomusryhmä menen tullen yli.

Minusta edelleen pitäisi käydä tämän lain ongelmien kimppuun sillä tavalla, että se vähentäisi niitä haittavaikutuksia, joita se pienille ja keski-suurille yrityksille ja erityisesti LEL-aloille aiheuttaa, nostamalla ihmisten työllistämiskynnystä. Minusta hyvä vaihtoehto oli se, jota silloin ajettiin, eli kymmenen lomautusta olisi sallittu ilman sakkoo. Minusta se olisi pahimmat epä-

kohdat poistanut. Siitä huolimatta tämän lakiesityksen perustavoite olisi säilynyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

31) Ed. Ihamäen ym. lakialoite n:o 70 kuntalaiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ihamäki: Arvoisa puhemies! Esitän niin sanotun pormestarimallin mukaan ottamista kuntalakiin, ja viittaan kuntalain esittelyssä täällä käyttämäni perustelupuheenvuoroon. Tämän uuden kuntalain pääperiaatteitahan on, että päätäntävalta kunnan hallinnon järjestämisessä on asianomaisen kunnan valtuustolla. Hallituksen esityksessä kunnassa on kunnanjohtaja, joka valitaan joko toistaiseksi tai määräajaiseksi kunnanvaltuuston päätöksen mukaan.

Sen sijaan ns. pormestarimalli "unohtui" lakiehdotuksesta kokonaan. Pormestarimallia yhtenä vaihtoehtona esitti asiaa valmistellut komitea. Pormestarimallista on hyvät kokemukset muualta Euroopasta. Siksi ehdotan, että kunta-

lakiin otetaan mukaan mahdollisuus toteuttaa kunnan hallinnossa myös niin sanottua pormestarimallia, mikäli kyseessä olevan kunnan valtuusto niin haluaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon:

32) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5 (K 10/1993 vp)

33) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 49 (HE 176)

34) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 11 (HE 37)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

